

1. สถานการณ์ภายในประเทศ

1.1 การผลิต

- สิ้นสุด เม.ย. 2563 มีฟาร์มปลานิลที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP จำนวน 2,936 ฟาร์ม และฟาร์มที่ได้มาตรฐาน SL (Safety level) จำนวน 29,653 ฟาร์ม คิดเป็น 10.9% ของจำนวนฟาร์มปลานิลทั้งหมด (299,992 ฟาร์ม) (กลุ่มพัฒนาระบบคุณภาพแหล่งผลิต, กองวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด, กลุ่มวิจัยและวิเคราะห์สถิติการประมง)
- ปี 2562 ผลิตปลานิลเบื้องต้น 208,635 ตัน ลดลง 1.3% เมื่อเทียบกับปี 2561 สำหรับปี 2563 คาดว่าปริมาณผลผลิตปลานิลลดลง เนื่องจากเกิดภาวะภัยแล้งต่อเนื่องจากปี 2562 ในหลายพื้นที่ เกษตรกรจำเป็นต้องปรับแผนการผลิต โดยชะลอการเลี้ยงหรือปล่อยลูกพันธุ์สัตว์น้ำในอัตราที่ลดลงในพื้นที่ที่มีน้ำน้อย อาจทำให้ภาพรวมผลผลิตระดับประเทศลดลง (คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพข้อมูลด้านการเกษตร ณ มีนาคม 2563)

1.2 ราคาปลานิล

- เม.ย. 2563 ราคาปลานิลหน้าฟาร์ม ภาคกลาง ขนาดใหญ่ 44.41 บาท/กก. ขนาดกลาง 35.21 บาท/กก. และขนาดเล็ก 27.19 บาท/กก. โดยทุกขนาดปรับตัวเพิ่มขึ้น 1.9%, 0.6% และ 8.8% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับเดือนที่ผ่านมา (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร)
- เม.ย. 2563 ราคาขายส่ง ขนาดใหญ่ 59.90 บาท/กก. ขนาดกลาง 42.60 บาท/กก. และขนาดเล็ก 20.00 บาท/กก. โดยขนาดใหญ่และขนาดเล็กปรับตัวลดลง 0.2% และ 8.6% ขณะที่ขนาดกลางปรับตัวเพิ่มขึ้น 0.2% เมื่อเทียบกับเดือนที่ผ่านมา (ตลาดไท)
- เม.ย. 2563 ราคาขายปลีก ณ ตลาดกรุงเทพฯ ขนาดใหญ่ 73.57 บาท/กก. และขนาดกลาง 66.50 บาท/กก. ซึ่งทุกขนาดปรับตัวลดลง 0.6% และ 0.3% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับเดือนที่ผ่านมา (กระทรวงพาณิชย์)

1.3 การค้าต่างประเทศ

• การส่งออกปลานิล

- ม.ค.-มี.ค. 2563 ประเทศไทยส่งออกปลานิลและผลิตภัณฑ์ 2,398.2 ตัน มูลค่า 73.9 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปีก่อน ทั้งปริมาณและมูลค่าลดลง 13.8% และ 33.0% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน โดยมีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกแยกตามผลิตภัณฑ์ คือ ปลาทั้งตัวแช่แข็ง 58.3% ปลาสดแช่เย็น 20.0% ปลามีชีวิต 14.4% และเนื้อปลาแช่แข็ง 7.3% ตลาดหลัก คือ กลุ่มอาเซียน 34.5% กลุ่มตะวันออกกลาง 27.4% กลุ่มยุโรป 16.9% สหรัฐฯ 16.1% ญี่ปุ่น 2.8% และอื่นๆ 2.3% ตามลำดับ

• การนำเข้าปลานิล

- ม.ค.-มี.ค. 2563 ประเทศไทยนำเข้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ 296.6 ตัน มูลค่า 26.9 ล้านบาท ทั้งปริมาณและมูลค่าลดลง 4.7% และ 24.0% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ซึ่งมีรูปแบบนำเข้าเป็นเนื้อปลานิลแช่แข็ง 82.2% และปลาทั้งตัวแช่แข็ง 17.8% ส่วนใหญ่นำเข้าจากจีน 43.7% กลุ่มอาเซียน 39.1% และได้หวัน 17.2% ตามลำดับ

ปริมาณและมูลค่าการส่งออกและนำเข้า (ปริมาณ : ตัน, มูลค่า : ล้านบาท)

เดือน/ปี	การส่งออก		การนำเข้า	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
มี.ค. 62	944.7	36.8	92.0	12.1
ก.พ. 63	879.9	23.5	59.8	5.8
มี.ค. 63	864.6	29.6	99.2	12.0
%Δ มี.ค. 62	-8.5%	-19.6%	7.8%	-0.8%
%Δ ก.พ. 63	-1.7%	26.0%	65.9%	106.9%

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กรมประมง

2.2 การตลาดและการค้า

- Global Aquaculture Alliance (GAA) คาดว่าผลผลิตปลานิลโลกปี 2562 ปริมาณ 6.5 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 3-4% เมื่อเทียบกับปี 2561 ซึ่งผลผลิตที่เพิ่มขึ้นนั้นเป็นกำลังการผลิตของจีน 50,000 ตัน ขณะนี้ผู้นำเข้าปลานิลของสหรัฐฯ ก็เพิ่มแรงจูงใจเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมปลานิลในกลุ่มภูมิภาคอื่นๆ เช่น ลาตินอเมริกา เอเชีย และแอฟริกา (Globefish Highlights, October 2019)
- USA เป็นผู้นำเข้าปลานิลรายใหญ่ของโลก เดือน ม.ค.-มี.ค. 2563 สหรัฐฯ นำเข้าปริมาณ 43,549.5 ตัน มูลค่า 143.4 ล้านดอลลาร์ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อนทั้งปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้น 23.8% และ 6.6% ตามลำดับ โดยมีรูปแบบและตลาดนำเข้า ดังนี้ :

สัดส่วนมูลค่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์ปลานิลของสหรัฐอเมริกา ปี 2563 (ม.ค.-มี.ค.)

หน่วย : ร้อยละ

Products	2562 (ม.ค.-มี.ค.)		2563 (ม.ค.-มี.ค.)		อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1. Tilapia Fillet Frozen	21,426.5	84.4	25,837.3	87.6	20.6	3.9
2. Tilapia Fillet Fresh	5,597.6	34.3	5,554.9	33.4	-0.8	-2.6
3. Tilapia Frozen	7,731.1	14.3	11,152.8	18.1	44.3	26.7
4. Tilapia Fresh	418.9	1.5	1,004.5	4.3	139.8	182.8
5. Tilapia Meat Fresh	16.3	0.0				
Total	35,190.4	134.5	43,549.5	143.4	23.8	6.6

ลำดับที่	1. Tilapia Fillet Frozen		2. Tilapia Fillet Fresh		3. Tilapia Frozen		4. Tilapia Fresh	
	ประเทศ	สัดส่วนมูลค่า	ประเทศ	สัดส่วนมูลค่า	ประเทศ	สัดส่วนมูลค่า	ประเทศ	สัดส่วนมูลค่า
1	จีน	45.20	ฮอนดูรัส	7.63	จีน	6.77	โคลัมเบีย	2.60
2	อินโดนีเซีย	9.08	โคลัมเบีย	7.60	ไต้หวัน	5.14	ฮอนดูรัส	0.13
3	เม็กซิโก	2.40	คอสตาริกา	4.87	เวียดนาม	0.40	เอกวาดอร์	0.10
4	ฮอนดูรัส	1.89	เม็กซิโก	1.55	ไทย	0.11	เปรู	0.07
5	ไต้หวัน	1.52	บราซิล	0.99	บราซิล	0.09	เม็กซิโก	0.04
6	มาเลเซีย	0.32	อื่นๆ	0.68	อื่นๆ	0.10	อื่นๆ	0.03
7	อื่นๆ	0.69						
รวม		61.10		23.32		12.61		2.97

ที่มา : www.st.nmfs.noaa.gov

3. ปัญหาอุปสรรค

- เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นรายย่อย ขาดแคลนเงินทุน จึงยังคงมีการเลี้ยงรูปแบบเดิม และขาดทักษะในการแปรรูปและการตลาด ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ต่ำ
- การรวมกลุ่มของเกษตรกรยังไม่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการต่อรองเรื่องราคาจำหน่ายผลผลิต เนื่องจากขาดทักษะการจัดการด้านการตลาดในเชิงธุรกิจที่ต้องบริหารการผลิตให้ได้ปริมาณและคุณภาพตามที่ตลาดต้องการ
- การผลิตยังขาดระบบบริหารจัดการที่ดีตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี (GAP) ตั้งแต่โรงเพาะฟัก การอนุบาล ตลอดจนถึงกระบวนการเลี้ยงปลานิล
- ผลกระทบจากสถานการณ์ Covid - 19 ทำให้การบริโภคภายในประเทศ และการส่งออกลดลง เกษตรกรไม่สามารถนำผลผลิตออกมาจำหน่ายได้ยังคงตกค้างที่บ่อเป็นจำนวนมาก ขณะนี้สถานการณ์เริ่มคลี่คลายลง ผลผลิตสามารถออกสู่ตลาดมากขึ้น ราคาเริ่มขยับตัวเพิ่มขึ้น

4. แนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรค

- จัดทำโครงการพัฒนาเกษตรกรเข้าสู่ Smart Farmer เพื่อพัฒนาศักยภาพทั้งด้านการผลิต การแปรรูป การตลาด และการเป็นผู้ประกอบการรายย่อยในอาชีพด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- จัดทำโครงการระบบส่งเสริมเกษตรกรแบบแปลงใหญ่ (ปลานิล) 2563 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ยกระดับมาตรฐานฟาร์มให้ได้ GAP เพิ่มขึ้น ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด รวมถึงเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลผลิต
- ภาครัฐได้จัดทำระบบส่งจูงสินค้าสัตว์น้ำออนไลน์ ภายใต้ชื่อ "Fisheries Shop" ให้แก่บุคคลทั่วไปที่สนใจ เพื่อกระจายผลผลิตสัตว์น้ำช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจาก

2. สถานการณ์ภายนอกประเทศ

2.1 การผลิต

- ผลผลิตปาลานิลโลกในปี 2560 จำนวน 6.59 ล้านตัน เพิ่มขึ้น 5.1% จากปี 2559 เป็นผลผลิตจากการเพาะเลี้ยง 5.88 ล้านตัน (89.2%) และจากการจับ 0.71 ล้านตัน (10.8%) ซึ่งผลผลิตส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มประเทศเอเชียถึง 4.34 ล้านตัน คิดเป็นสัดส่วน 65.9% ของผลผลิตปาลานิลโลก (FAO, September 2019)

วิกฤติ Covid – 19 รวมทั้งจัดหาสถานที่จำหน่าย และส่งเสริมให้เกษตรกรจำหน่ายผ่านตลาดออนไลน์มากขึ้น

กลุ่มเศรษฐกิจการประมง โทร. 0 2562 0600-15 ต่อ 13515
ผู้จัดทำรายงาน : เกวลิน หนูฤทธิ์